

Освіта, яка пропагує толерантність, заручиться активною підтримкою батьків і взаємодіятиме з громадянським суспільством. Ця підтримка має вирішальне значення для успіху освітньої політики, яка сприяє взаєморозумінню між народами та релігіями. З іншого боку медалі, якщо етико-політичні та ціннісні питання є надлишковими, академічний зміст освітнього процесу може зазнати неприпустимої ваги через можливе надлишок такого некогнітивного предмета великої важливості. Розширення цієї позиції є нескінченними і завжди заслуговують на рефлексію, враховуючи особливості національних, регіональних чи місцевих реалій. Ми сподіваємося, що в майбутньому баланс буде досягнутий, оскільки спрямувати школи на побудову якісного освітнього проекту – це відповідальність усього суспільства.

Список використаних джерел:

1. Beribe, M. F. B. (2023). The impact of globalization on content and subjects in the curriculum in Madrasah Ibtidaiyah: Challenges and opportunities. *At-Tasyrih: jurnal pendidikan dan hukum Islam*, 9(1), pp. 54-68.
2. Byrkovych, T., Denysiuk, Z., Gaievska, L., Akimova, L., Prokopenko, L., & Akimov, O. (2023). State policy of cultural and art projects funding as a factor in the stability of state development in the conditions of globalization. *Economic Affairs*, 68(1s), pp.199-211.
3. Seitz, K. (2024). Preliminary Note. *Global Education*, 77 p.
4. Tuziak, A. (2024). Sustainable regional development and peripherality and innovation in the conditions of globalization. *Zeszyty Naukowe. Organizacja i Zarządzanie/Politechnika Śląska*. 162 p.
5. Unicef. (2021). *The State of the Global Education Crisis: A Path to Recovery*.

Тетяна Шамсутдинова-Лебедюк

кандидат філософських наук, доцент,

професор кафедри філософії

Рівненський державний гуманітарний університет

ГЛОБАЛЬНА ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ: ЕКОНОМІЧНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІРИ

Глобальна освіта, як ширше освітнє та соціальне явище, є суперечливою темою. Її концепція та різноманітні міжнародні, міжкультурні й глобальні перспективи часто обговорюються на професійних зустрічах, в публікаціях та під час постійного обміну думками.

Серед основних критичних зауважень виділяються три ключові моменти. По-перше, критики стверджують, що лише вчені, які ототожнюють себе з певними країнами та враховують специфічні націоналістичні інтереси, здатні ефективно навчати. Ті ж, хто не є повністю націоналістичними, можуть бути запідозрені в несумлінності, що ставить під сумнів їх здатність виконувати роль «гідного громадянина». Наприклад в контексті країн-гігантів, наприклад США, Китай та ін., формування «відданих громадян» ставить під сумнів здатність цього підходу сприяти розвитку знань про глобальне суспільство. Згідно з відповідною критикою, глобальна освіта акцентує увагу на цінності знань, які можна отримати завдяки міжнародному взаєморозумінню.

Проте, на думку критиків, навички та знання, пов'язані з міжнародною економічною та політичною спроможністю, не принесуть користі, якщо національна єдність буде підірвана в процесі цієї освітньої практики. У найгіршому випадку, міжнародна освіта може призвести до розколу суспільства, яке не матиме єдиного погляду на ідентичність країни та свої національні інтереси, що ускладнить прийняття рішень у критичних ситуаціях. Деякі критики глобальної освіти вважають її радикальним освітнім рухом з виразним соціально-політичним підґрунтям. Згідно з так званим «світоцентричним підходом», всі люди вважаються рівними, а всі діти світу є рівноправними учасниками цієї егалітарної перспективи. Це глобальне сприйняття проявляється у зниженому страху перед колективними механізмами безпеки, а також у сприянні взаємопов'язаному аналізу міжнародних економічних, соціальних і політичних проблем.

Загальною критикою глобальної освіти є твердження, що вона загрожує національній ідентичності, сприяючи «інтернаціоналізації», при цьому зберігаючи матеріальну нерівність між країнами. У глобалізованій економіці питання «правильного і неправильного» між частинами світу часто залишається поза увагою, що може призводити до зміщення фокусу на більш досвідчені «витоки мізків». Хоча концепція освіти «миру» є частиною глобальної освіти, відсутність підзвітності в ініціативах щодо скорочення боргу ставить під сумнів ефективність цих зусиль, оскільки значний дисбаланс між скороченням боргу та витратами на такі важливі сфери, як охорона здоров'я та освіта, зберігається. Водночас відновлення послуг або хабарів для підтримки політики великими гравцями міжнародної економічної системи відновлюється, але здебільшого через «глобальний маркетинг» (наприклад, через вплив Світового банку, G8 і G20, що чинять сильний тиск на окремі сфери). Це підтверджує звинувачення в тому, що система більше орієнтована на лобістські інтереси, аніж на реальні переговори. Окреме питання викликає глобальний тиск на окремі регіони світу, який може порушувати права людини, головним чином через обмеження культурних і релігійних свобод. Яскравим прикладом є Іран, де новообраний президент заявив, що єдині знання, які повинні отримувати студенти у 21 столітті, це знання Корану [1, с. 258]. Така освітня політика не лише створює серйозні труднощі для

представників релігійних меншин, але й порушує основні права людини на свободу вираження поглядів, отримання та поширення знань.

Для регіонів, таких як Близький Схід та економічно розвиваючі країни Азії, можуть бути запропоновані альтернативні рішення. Зокрема, можна створити спільну систему освіти, що підкріплюється суворим законодавством про права людини. Такі ініціативи можуть сприяти експорту високоякісної освіти та міжнародно підтриманих ідеалів у ці країни та регіони, де вони можуть бути практиковані та впроваджені [4, с. 353].

Однією з основних тем дискусій щодо глобалізації освіти є зростаюча орієнтація на «якість». Це концепція, яка домінує в освітньому просторі, охоплюючи широке коло питань, від обговорень про скорочення витрат університетів до проблем сертифікації бакалаврів і магістрів, змішування основних і факультативних предметів, зростаючого впливу глобальних рейтингів, таких як Times Higher-QS World University Rankings. [3, с. 431]. Очікування, що нові університети в глобальних центрах, таких як Сіт-Крік, можуть досягти дослідницької досконалості «світового класу», є настільки ж утопічними, як і претензії британських університетів на ексклюзивність. Дискурси якості та глобальної конкурентоспроможності, а також порівняльний аналіз на міжнародному рівні, сформували нові концепції та результати вищої освіти [5, с. 21].

Ідея освітнього «світового класу» часто перетворюється на стратегію, що посилює стратифікацію в системі вищої освіти, створюючи поділ між дослідженнями та викладанням. Це також веде до концентрації фінансування та ресурсів у великих університетах, на шкоду іншим формам навчання, таким як заочна освіта, професійний розвиток та гуманітарні науки. У міжнародній конкуренції прагнення до статусу «світового класу» підриває різноманітні уявлення про природу та цінність освітньої діяльності, сприяючи педагогічній деградації національних систем та установ. Це веде до появи дипломів, що вимагають мінімального залучення викладачів і можуть бути здобуті через механізми, які обходять традиційні дисциплінарні норми, надаючи студентам можливість здобувати знання без належної академічної підготовки. Як результат, ми спостерігаємо зростання числа випадків, коли студенти замовляють курсові роботи через онлайн-сервіси, а наглядачі за іспитами задаються питанням щодо етики виявлення анонімних авторів есе [2, с. 190].

Зосереджуючись на економічній невідповідності та нерівності як цілях освіти, можна виділити три основні підходи: людський капітал, права та громадянство. Це відображає класичну дихотомію «засоби-цілі» в політичній та освітній філософії, що розглядається через утилітарну (людський капітал), теорію прав на освіту (справедливість за Джоном Роулзом, 1958) та перспективу громадянської участі. Теоретичний та соціально-ліберальний підхід Джона Роулза висвітлює питання соціально-економічної нерівності та необхідність її обмеження

для забезпечення рівних прав і свобод. Роулз також розробляє концепцію «суспільного розуму», яка обґрунтовує соціально-економічну нерівність як частину добре організованого суспільства.

У контексті економічного розвитку, людський капітал пов'язаний з інвестиціями в освіту та навчання, які не повинні розглядатися окремо від виробничих процесів. Це виходить за межі простих теорій споживчого вибору, де інвестиції в освіту порівнюються з іншими альтернативами, такими як відпочинок або споживання, часто недооцінюючи вплив економічних, соціальних та екологічних факторів.

Глобальна дискусія про освіту є надзвичайно складною і переплетена з різними цінностями. Однак важливо враховувати, що багато сучасних освітніх стратегій мають суттєві недоліки. Ліберальні ринкові умови для навчання та викладання можуть стимулювати більшу ефективність в університетах та школах, але водночас зосередженість на вимогах до змісту, форм і методів освіти може призвести до значного тиску на учнів і викладачів, що сприяє шахрайству, виготовленню фальшивих дипломів або перевантаженню студентів.

Поширення глобальних рейтингів і класифікацій відображає цінності «переможців» у світі освіти та може стати причиною дискримінації, оскільки акцент на досконалості часто ігнорує важливість рівності доступу до освіти. У цьому контексті важливо враховувати численні аргументи «за» і «проти», висловлені економістами, соціологами та іншими дослідниками. Зокрема, аналіз впливу розширеного вибору шкіл на концентрацію учнів з низьким рівнем доходу допоможе зрозуміти, як це вплине на розподіл ресурсів і загальну ефективність освітніх систем.

Список використаних джерел:

1. Moharami, M., & Daneshfar, S. (2022). The political climate of English language education in Iran: A review of policy responses to cultural hegemony. *Issues in Educational Research*, 32(1), pp. 248-263.
2. Rawls, J. (1958). Justice as fairness. *The philosophical review*, 67(2), pp.164-194.
3. Robertson, S. L. (2022). V-charged: powering up the world-class university as a global actor. *Globalisation, Societies and Education*, 20(4), pp. 423-434.
4. Sharma, G., & Sayed, Y. (2024). Global governance and a new social contract for education: Addressing power asymmetries. *Prospects*, 54(2), pp. 351-360.
5. Sharma, R. C. (2024). Transformative horizons in education: Navigating challenges, embracing innovations, and shaping global landscapes. *International Journal of Changes in Education*, 1(1), pp. 1-3.